Francesc-Marc Álvaro

El vell, el nou i l'autèntic

No us conformeu amb el més fàcil. Hi ha moltes maneres de llegir els resultats de les darreres eleccions europees. Es pot fer parlant d'esquerres i de dretes, es pot fer distingint partits grans i partits petits, es pot fer separant forces d'àmbit estatal i forces d'àmbit autonòmic, es pot fer (a Catalunya) comparant sobiranistes i unionistes, es pot fer posant la ratlla entre partits del sistema i partits sorgits (aparentment) fora del sistema... Jo proposo anar més enllà, amb el vostre permís. Abans, però, recordem la foto que ara tenim: si es miren les dades de les urnes espanyoles, s'arriba a la conclusió –i així ho ha certificat tothom– que el bipartidisme s'ha enfonsat i que augmenten opcions que qüestionen el mapa de partits forjat durant la transició, sustentat en el control/repartiment de l'Estat per part del PSOE i del PP. Si tanquem encara més el focus i analitzem les paperetes dipositades pels catalans, confirmem un fenomen que fa temps que veiem: la profunda transformació del mapa català de partits, sempre diferent –des del 1977– del mapa general espanyol, com correspon lògicament –es reconegui o no– a la nació política (no només cultural) que és Catalunya.

La meva proposta és que, tenint en compte tot això, analitzem els vots a partir d'un esquema diferent, que consisteix a distingir entre vella i nova política. Salvador Cardús escrivia ahir en aquestes pàgines que els resultats de diumenge "ens haurien de d'obligar a repensar les categories de classificació política que transposem massa automàticament dels espais estatals a l'europeu". Té molta raó. Alhora, tanmateix, sostinc que l'antagonisme entre el vell i nou permet explicar moltes de les coses que passen avui arreu de la UE. El fet que Catalunya sigui ara una mena de laboratori democràtic, on es dóna una pugna pacífica entre vella i nova política (que se solapa, com he escrit altres vegades, amb una lluita postmoderna pel poder entre elits tradicionals i noves classes mitjanes empobrides), ajuda a interpretar alguns moviments que es donen a Espanya i en altres Estats europeus.

Les enquestes ho diuen i els darrers comicis ho han confirmat: la gent no confia en la política de sempre. La vella política és també política envellida i sota sospita. Fa uns mesos, els que parlàvem de la crisi del sistema democràtic espanyol érem titllats d'exagerats, tot i que la suma d'avaries de gran profunditat no fa més que abonar aquesta tesi. La crisi del sistema que va quedar escrit en la Constitució del 1978 és, principalment, una crisi de mediació entre les capes centrals de la ciutadania i els seus representants professionals (polítics, alts funcionaris i mitjans de comunicació). Si parlem amb paraules més planeres, això significa una crisi de credibilitat aguda i creixent dels que han de defensar l'interès general. I, per tant, una extensió de la desconfiança.

JORDI BARBA

El bon amic Albert Sáez ha dit, encertadament, que aquestes eleccions europees, a Espanya, les han perdut l'Ibex 35 i els seus propagandistes, que és una manera eficaç d'explicar que la ciutadania fa massa temps que nota que els nostres representants democràtics treballen més per encaixar els interessos dels de dalt en la llei que els interessos dels de baix en la justícia. Quan escric "dels de dalt" em refereixo al segment privilegiat de les elits econòmiques que, en connexió amb els sectors regulats i en sintonia amb els partits dominants, obtenen grans beneficis i molta influència, amb un risc escàs i molt poca predisposició a acceptar canvis. Per a l'assalariat, per al petit empresari, per al professional, la suma de crisi econòmica, corrupció, incompliment de promeses i menyspreu dels instal·lats s'ha fet cada cop més insuportable.

Però la nova política no és un tot homogeni. Dins la nova política hi ha de tot, a Europa, a Espanya i a Catalunya. A vegades, algunes formacions presumptament noves són, en realitat, projectes antics (fins i tot arnats o amb figures que fa moltes dècades que viuen de la política) que es basen en el maquillatge i l'oportunisme. Dins la nova política també hi ha populisme, òbviament. Com hi ha populisme –i en dosis no sempre digeribles– en la vella política de sempre, una tara de la qual no se salva pràcticament cap oferta electoral. Però no tota la nova política pivota sobre el populisme ni tots els populismes són iguals, si bé comparteixen alguns trets bàsics, com ara reduir la complexitat dels problemes, prometre solucions immediates i, sobretot, vendre autenticitat mitjançant un canvi de llenguatge que prové de la incorrecció política. Aquest darrer punt és molt important i explica l'atractiu principal de dos formacions en alça: Podem i UPyD, molt diferents entre si, però coincidents a l'hora de presentar-se com l'eina que pot trencar la crosta.

Quina és la frontera entre el populisme, el regeneracionisme i el reformisme radical? Quina és la diferència entre la creació de nous partits/moviments en xarxa i la simple còpia tunejada dels partits tradicionals? Fins a quin punt les noves forces poden capgirar o influir en les polítiques més importants? Quins són els vasos comunicants entre la vella i la nova política? Quin és el preu de la nova política per poder perdurar? Caldrà observar cada gest atentament.●

Eulàlia Solé

Enginyar-se-les en la vellesa

D'un informe del CSIC, publicat l'any 2013 sota l'epígraf *Un perfil de la gent gran a Espanya*, se n'extreu que l'esperança de vida entre nosaltres arriba als 79 anys per als homes i els 85 per a les dones. Excel·lent longevitat sempre que l'existència no es converteixi en una desgràcia ni per a la persona que hi arriba ni per als seus parents.

Què passa quan ja no s'és autosuficient en mobilitat, capacitat mental o economia? La família, l'assistència contractada a casa o una residència són opcions possibles, totes més o menys condicionades pel factor monetari. Ens consta, per exemple, que a Catalunya hi ha al voltant de 17.000 persones esperant plaça subvencionada en una residència de gent gran. I també és sabut, d'altra banda, que gairebé un 3% dels residents en centres no concertats es veuen obligats a abandonar-los perquè no poden pagar-ne la mensualitat.

Com s'ha de resoldre el problema, en una o altra circumstància? La necessitat aguditza l'enginy, diu el refrany, tal com ho demostra el cas exposat en un dels butlletins de la Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya. L'experiència publicada és la següent: un matrimoni d'edat avançada, compost per una esposa dependent i un marit autònom però no amb prou vigor per atendre-la, disposen d'una altra parella que hi conviu durant tota la setmana amb excepcions els diumenges i els dies festius. Els caps de setmana i en dies de festa són els parents els que se n'ocupen durant les hores diürnes. La ressenya valora la situació en termes de profit tant anímic com material. D'una banda, els avis viuen acompanyats, comptant amb la supervisió de llurs familiars; de l'altra, els beneficis econòmics són evidents. Les despeses del pis més la manutenció de les quatre persones pugen a uns 1.800 euros al mes, els quals, repartits en quatre parts, signifiquen 450 euros per cap.

La crònica no especifica més detalls. La parella sobrevinguda, per sufragar-se les despeses té ingressos per alguna feina o estalviats? Malgrat aquesta incògnita, es col·legeix que per mitjà de l'acord convivencial els propietaris de la casa obtenen atencions i companyia mentre que els *hostes* en treuen un sostre i un llit, i així cobreixen costos i menjar d'una manera beneficiosa per a tothom. És un cas d'enginy que aporta confort i tranquil·litat en el crepuscle de la vida.●

Lluís Foix

Qüestions de governabilitat

Els resultats de les eleccions europees han posat en relleu les dificultats per governar en molts països de la Unió. La primera sorpresa ha estat el dubte que des de la mateixa nit electoral planava sobre el luxemburguès Jean-Claude Juncker per presidir la Comissió en cas que el PPE guanyés les eleccions. Va aconseguir un avantatge d'uns 20 escons respecte a l'esquerra socialdemòcrata representada per l'alemany Martin Schulz, però la seva designació està en l'aire per factors variats.

Una causa principal és la negativa de David Cameron a donar suport a Juncker, un conservador com ell, perquè nega que sigui el Parlament Europeu qui designi el president de la Comissió. El missatge de Cameron és el de més profunditat, perquè no és ideològic sinó estratègic, atès que situa els estats per sobre del Parlament. Els escocesos han enviat a Europa dos diputats del partit d'Alex Salmond, però també un de l'UKIP. L'antieuropeisme que batega en la societat anglesa és una arma que els independentistes escocesos utilitzaran abans del referèndum del 18 de setembre. La nostra permanència a Europa, diuen, no l'assegura Londres. Un problema de governabilitat que Cameron no sap com resoldre perquè els seus socis liberaldemòcrates van ser escombrats a les urnes i l'obliguen a fer canvis al Govern.

> Jo no aniria tan de pressa a enterrar el bipartidisme mentre no surtin altres alternatives

França ha donat tots els senyals d'alerta amb la victòria de Marine Le Pen, que ha demanat eleccions generals i la dimissió del Govern. El president Hollande no sap com assegurar la governança de França amb un Partit Socialista que va quedar en tercer lloc, una dreta amb molts problemes de corrupció i un Front Nacional que fa l'efecte que és l'amo del ranxo.

Alemanya i Itàlia són els que han sortit més ben parats de les eleccions. Matteo Renzi ha cohesionat una esquerra italiana dispersa i Merkel ha aconseguit que els alemanys avalessin la seva política europea, la seva coalició amb els socialdemòcrates i la seva cautela a l'hora de reaccionar a la política de Putin a Crimea i a Ucraïna.

A Espanya no hi hauria possibilitat ni tan sols de formar una gran coalició perquè populars i socialistes no van aconseguir arribar al 50 per cent dels vots. Diuen que el bipartidisme ha quedat enterrat i han sorgit noves forces per reemplaçar-lo. Jo no aniria tan de pressa. Espanya s'ha convertit en una gran tertúlia que també dóna rèdits polítics. Em va fer gràcia que un tertulià en plantilla acusés Pablo Iglesias de participar en 17 tertúlies habitualment. I ell? A Catalunya també tenim un problema. El partit que governa no lidera el sobiranisme. Això sí, ha guanyat el dret a decidir, segons les versions oficials. El que ha passat és que Mas ha perdut les eleccions i avui el seu Govern està molt més en mans d'Oriol Junqueras, que de moment ha precipitat la dimissió del cap dels Mossos, que marxa per motius personals però també polítics.●